

мають кваліфікуватися за цією статтею, однак окремі прояви розширення прав територіального утворення звичайно можуть підпадати під формулювання «дії, вчинені з метою насильницької зміни конституційного ладу» та кваліфікуватися за ст. 109 КК. Це, наприклад, здійснення насильницьким способом автономізації чи федералізації. Отже, тільки за такого широкого підходу до визначення поняття «сепаратизм» окремі (виняткові, рідкісні) його форми можуть охоплюватися ст. 109 КК [4, с. 89-90].

Отже, в Україні за різноманітні форми сепаратистської діяльності передбачено кримінальну відповідальність передусім за статтями 109 «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади» та 110 «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України» КК України. Недоцільним слід визнати запровадження спеціальної статті за сепаратизм у КК.

Література

1. Міжнародний досвід боротьби із сепаратизмом: висновки для України: аналіт. доп. / О.О. Резнікова, А.О. Місюра, С.В. Дрьомов, К.Є. Войтовський. К.: НІСД, 2016. 52 с.
2. Горбатенко В.П., Зяблюк М.П. Сепаратизм. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін. Київ: Укр. енцикл., 2003. Т. 5: П–С. С. 469–470.
3. Сергун Е.П. Уголовно-правовая политика в сфере обеспечения безопасности конституционного строя Российской Федерации: монография. М.; Саратов: РПА Минюста России, 2013. 344 с.
4. Рубашенко М.А. Проблеми використання поняття «сепаратизм» у сфері кримінального права. Вісник Асоціації кримінального права України. 2017. №2(9). С. 88–104.
5. Стиранка М.Б. Стан теоретичного дослідження проблеми сепаратизму. Порівняльно-аналітичне право. 2018. №3. С. 257–259.

УДК 343(043.2)

Кумановський М.В., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

З огляду на останні новини в Україні дедалі частіше спостерігаються випадки самогубств і доведення до самогубств. Як свідчать наукові джерела, співвідношення самогубств і доведення до самогубства становить близько один до двадцяти. Проаналізувавши судову практику спостерігаємо досить малу кількість вироків за доведення до самогубства.

Пояснюється це тим, що зазвичай правоохоронці припиняють провадження у справах про самогубство, не знайшовши слідів насильства на тілі загиблих. Версію доведення до самогубства належним чином не розслідують або й, взагалі, ігнорують. Через високу латентність доведення до самогубства та відсутність належного законодавчого регулювання довести причетність особи самогубства досить складно. І так складна ситуація розслідування таких злочинів ще більше посилюється розвитком технічного прогресу, з'являються нові злочини та способи їх вчинення, не передбачених законодавством. Неможливість притягнення до кримінальної відповідальності винних у подібних злочинах викликана недосконалістю диспозиції ст. 120 Кримінального Кодексу України «Доведення до самогубства». Враховуючи світову тенденцію до росту злочинності в мережі Інтернет та появі нового способу доведення до самогубства існує необхідність своєчасного оновлення кримінального законодавства, що відповідатиме сучасним викликам з боку злочинців.

Досвід засудження за доведення до самогубства через Інтернет вже є в інших країнах. Зокрема, в США у 2014 в штаті Мінесота був засуджений чоловік за доведення до самогубства двох жінок. Він, так само, як і Євген Кривошеєв з Запоріжжя, називав в Інтернеті себе жіночим іменем, представлявся медичною сестрою та наполегливо радив жертвам покінчити життя самогубством.

Зокрема, в Україні значних обертів набрали самогубства підлітків, яких спонукали до цього у так званих «групах смерті» у соціальних мережах. Починається все з того, що їх адміністратори дають учасникам груп травматичні «завдання» – наприклад, свідомо порізати собі руки лезом, відзнявши усе це на відео. Кінцевою метою «гри» є доведення дитини до самогубства, яке вона також повинна зафіксувати на камеру.

При цьому у чинній редакції статті 120 КК передбачено кримінальну відповідальність за доведення іншої особи до самогубства або до замаху на самогубства, яке вчиняється лише шляхом: 1) жорстокого з нею поводження; 2) шантажу; 3) примусу до протиправних дій або 4) систематичного приниження її людської гідності. Кваліфікуючими ознаками доведення до самогубства визнається вчинення вказаних діянь щодо особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого, або щодо двох або більше осіб (частина друга статті 120 КК), або якщо воно було вчинене щодо неповнолітнього (частина друга статті 120 КК). У той же час доведення до самогубства, яке вчиняється без застосування примусу, шантажу, приниження та інших, передбачених у статті 120 КК способів (наприклад, шляхом систематичного схиляння особи до суїциду) наразі не визнається кримінально караним діянням. Отже більшість випадків самогубств, вчинених підлітками, які є членами так званих «груп смерті», взагалі не мають жодної кримінально-правової оцінки.

Все це зумовило переглянути чинне законодавство України та врегулювати деякі питання. Так, 5 березня 2018 року до ст. 120 «Доведення до самогубства» Кримінального Кодексу України були внесені зміни стосовно розширення переліку способів доведення до самогубства чи його спроби Метою яких є встановлення кримінальної відповідальності за будь-яке сприяння особі у вчиненні нею самогубства чи спроби самогубства.

На мій погляд, в даному випадку, варто було б скористатися позитивним досвідом кримінального законодавства окремих зарубіжних держав. Так, наприклад, у статті 151 Карного кодексу Республіки Польща передбачено кримінальну відповідальність для того, «хто умовлянням або наданням допомоги доводить людину до посягання на власне життя». Поряд із цим у КК Киргизької Республіки (статті 102, 103) та Республіки Білорусь (статті 145, 146) є дві окремі статті «Доведення до самогубства» і «Схиляння до самогубства». При цьому під «схилянням до самогубства» у статті 103 КК Киргизької Республіки розуміється розпалювання у іншої особи рішучості вчинити самогубство шляхом вмовляння, обману чи іншим шляхом, якщо особа покінчила життя самогубством чи вчинила замах на нього.

Натомість, у статті 146 КК Республіки Білорусь йдеться про «умисне розпалювання у іншої особи рішучості вчинити самогубство, якщо особа покінчила життя самогубство або мав місце замах на нього (схиляння до самогубства)».

КК Литовської Республіки також передбачає дві окремі статті – 133 «Доведення до самогубства чи схиляння до самогубства» та 134 «Надання допомоги у вчиненні самогубства». Зокрема, у статті 133 цього Кодексу встановлюється відповідальність для того, «хто схилив людину до самогубства або довів людину до самогубства шляхом жорстокого або підступного поводження», а в статті 134 – «хто на прохання безнадійно хворої людини допоміг їй вчинити самогубство».

Проте такі позитивні зміни у вітчизняному законодавстві все ще не в змозі вирішити дану проблему і потребують подальшого удосконалення.

УДК 343.98(043.2)

Ланцедова Ю. О., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВИРІШЕННЯ ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМ ІЗ ДОПУСТИМІСТЮ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Редакція ст. 93 КПК України допускає виключну асиметрію та суперечність правової регламентації процедури отримання доказів у